

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА ЗА XI КЛАС
КОМПОНЕНТ *БЪЛГАРСКИ ЕЗИК*
(ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА)

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Обучението по български език в единадесети клас разширява и допълва знанията, уменията и отношенията, свързани със системата на съвременния български книжовен език и с изграждането на комуникативните компетентности на учениците.

С оглед развиването на социокултурните компетентности програмата предлага възможности за усъвършенстване на уменията на учениците да търсят, да анализират и да синтезират информация и да я използват за решаване на комуникативни задачи.

По отношение развиването на езиковите компетентности в програмата са включени теми, насочени към прилагане в речевата практика на нормите на съвременния български книжовен език – правоговорна, правописна, граматични и пунктуационна.

Във връзка с развиването на комуникативните компетентности в устното и в писменото общуване в учебната програма е предвидено развиване на уменията за публично изказване по научен проблем, за създаване на есе по житейски проблем, за писане на конспект на текст и за съставяне на библиография.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И ОТНОШЕНИЯ
СОЦИОКУЛТУРНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	Съобразява езиковия си изказ с различни типове ситуации в социокултурните сфери. Оценява идеи, тези и аргументи съобразно своя опит и спрямо познанията, които има за гражданското общество. Търси, анализира и синтезира информация от различни информационни източници, обработва я и я използва за решаване на комуникативни задачи. Подбира самостоятелно начините за успешно публично представяне на различни видове информация.
ЕЗИКОВИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	Владее книжовните езикови норми. Разпознава и редактира стилно-езикови грешки.

КОМУНИКАТИВНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	<i>Слушане</i> Сравнява и анализира гледни точки при участие в диалог или дискусия. <i>Говорене</i> Спазва правоговорната норма.
	Подготвя и представя публично изказване по научен проблем. <i>Писане</i> Спазва книжовните езикови норми. Създава в писмена форма: конспект на текст библиография есе по житейски проблем

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
1. Езикова култура на личността	Осмисля ролята на езиковата култура за развитието на личността. Разграничава понятията езикова грамотност и функционална грамотност. Владее начини за развиване на езиковата си култура, като проявява критично отношение към употребата на езика; като прави справки в речници, енциклопедии и др.	
2. Прилагане на правоговорната норма (езиков практикум)	Разпознава правоговорни грешки и ги редактира.	
3. Прилагане на правописната норма (езиков практикум)	Разпознава правописни грешки и ги редактира.	
4. Прилагане на граматичните норми (езиков практикум)	Разпознава граматични грешки и ги редактира.	

5. Прилагане на пунктуационната норма (езиков практикум)	Разпознава пунктуационни грешки и ги редактира.	
6. Решаване на казус във връзка с конкретна комуникативна задача	Търси, анализира и синтезира информация от различни информационни източници, обработва я и я използва при разрешаване на казуси. Оценява идеи, тези и аргументи съобразно своя опит и спрямо	
	познанията, които има за гражданското общество. Защитава убедително и въздействащо лично мнение във връзка с конкретен казус.	

В часовете за развиване на комуникативните компетентности в компонента *БЪЛГАРСКИ ЕЗИК* се предвиждат 18 часа върху следните теми:

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
Публично изказване по научен проблем	Познава особеностите на публичното изказване. Оценява идеи, тези и аргументи съобразно своя опит и спрямо познанията, които има за гражданското общество. Търси, анализира и синтезира информация от различни информационни източници, обработва я и я използва за решаване на комуникативни задачи. Подбира самостоятелно начините за успешно публично представяне на различни видове информация Подготвя публично изказване по научен проблем, като се съобразява със ситуацията на общуване. Произнася публично изказване по научен проблем с подходяща интонация и артикулация. Използва уместно неезикови средства (мимики, поглед, поза, жестове). Спазва правоговорната норма.	
Конспект на научен текст	Познава особеностите на конспекта. Създава конспект на научен текст. Спазва книжовните езикови норми. Търси, анализира и синтезира информация, обработва я и я използва за решаване на комуникативни задачи.	конспект

Реферат	Познава особеностите на реферата. Създава реферат. Спазва книжовните езикови норми.	реферат
Есе по житейски проблем	Познава особеностите на есето. Създава есе по житейски проблем. Оценява идеи, тези и аргументи съобразно своя опит и спрямо познанията, които има за гражданското общество. Спазва книжовните езикови норми.	

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет **БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА** в XI клас е 108 часа – 54 часа за български език (от които 18 часа за развиване на комуникативните компетентности) и 54 часа за литература (от които 18 часа за развиване на комуникативните компетентности).

Седмичният брой часове за изучаване на учебния предмет **БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА** в XI клас е 3 часа – 1,5 часа за български език (от които 0,5 часа за развиване на комуникативните компетентности) и 1,5 часа за литература (от които 0,5 часа за развиване на комуникативните компетентности).

Препоръчително разпределение на часовете в компонента **БЪЛГАРСКИ ЕЗИК**:

За нови знания	33 %
За упражнения	44 %
За преговор	6 %
За обобщение	6 %
За контролни и за класни работи	11 %

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Съотношение при формиране на срочна и на годишна оценка:

Текущи оценки от устни и от писмени изпитвания . Оценки от други участия (работа в часовете, изпълнение на домашни работи, работа по групи и др.)	50 %
Оценки от контролни и от класни работи	50%

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Ключови компетентности	Дейности и междупредметни връзки
Умения за общуване на чужди езици	Участие в публични изказвания по научен проблем, свързан с културното многообразие, като основа за развиване на интереса към межкултурното общуване и към чуждите езици. Развиване на умения за създаване на библиография чрез сравняване на различни модели.
Дигитална компетентност	Използване на книги от електронни библиотеки и на други електронно базирани информационни източници (речници, енциклопедии, бази данни) за изпълнение на конкретна комуникативна задача. Използване на мултимедия за представяне на продукти от изпълнение на конкретна комуникативна задача.
Умения за учене	Самонаблюдаване и наблюдаване на съучениците, упражняване на самоконтрол при изпълняване на дидактически и/или комуникативни задачи, както и при учене с цел определяне на собствените силни и слаби страни, на собствения стил на учене.
Социални и граждански компетентности	Общуване в различни среди чрез демонстриране на толерантност и чрез изграждане на взаимно доверие. Общуване чрез изразяване и разбиране на различни гледни точки.
Инициативност и предприемчивост	Формиране на инициативност при решаване на казуси.

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА ЗА XI КЛАС
КОМПОНЕНТ *ЛИТЕРАТУРА*
(ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА)

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Обучението по литература в XI клас е насочено към диференциране и систематизиране на овладените знания и придобитите умения в предходните класове чрез практическото им приложение върху литературни творби, в които като основни се открояват общочовешките теми за родното и чуждото, миналото и паметта, обществото и властта, живота и смъртта, природата, към развиване и диференциация на уменията за тълкуване на литературен текст (съчетаващо обяснение на структурни елементи и изказване на разбран смисъл на текста) съобразно естетическите, тематично-проблемните и жанровите му характеристики и към изграждането на комуникативните компетентности на учениците.

Очакваните резултати в областта на социокултурните компетентности са свързани с диференцирането на ценностния и проблемния контекст, в който различни като естетическа концепция текстове полагат и интерпретират общочовешки теми, и със съотнасянето на естетически оценъчни гледни точки с индивидуалния опит на учениците, а също и с познаването на отношенията автор – текст – читател и с умението за оценяване на начини на въздействие на текст.

Очакваните резултати в областта на литературните компетентности са свързани с уменията за тълкуване на различни като тематичен, ценностен, проблемен и жанров избор текстове и с овладяването на знания и умения, свързани с изразните средства на езика. Литературните компетентности се изграждат на базата на посочените в програмата творби и на други тематично близки текстове по избор на учителя, включително и от съвременната българска литература.

Очакваните резултати в областта на комуникативните компетентности са свързани с уменията за създаване на есе и на интерпретативно съчинение, с интерактивните умения на ученика за културно изразяване и творчество, с развиване на неговите изследователски умения и творческо въображение.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И ОТНОШЕНИЯ
--------------------------	----------------------------

СОЦИОКУЛТУРНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	Определя ценности и норми, проблеми и конфликти, заложен в интерпретацията на общочовешки теми (<i>родното и чуждото, миналото и паметта, обществото и властта, животът и смъртта, природата</i>) в художествени творби, и ги съотнася помежду им. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в художествени творби ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с общочовешки теми (<i>родното и чуждото, миналото и паметта, обществото и властта, животът и смъртта, природата</i>), и аргументирано обосновава и защитава
	собствена позиция по тях. Свързва изучените творби от българската литература с имената на техните автори, с жанровете, с героите, със сюжетите, с мотивите и с основните им теми. Идентифицира и оценява в художествени творби специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с общочовешка тема (<i>родното и чуждото, миналото и паметта, обществото и властта, животът и смъртта, природата</i>). Намира, подбира, извлича и обработва съобразно няколко критерия информация от различни източници, за да изпълни самостоятелно конкретна задача – творческа, интерактивна или по изследователски проект.
ЛИТЕРАТУРНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	Различава в художествени творби интерпретации на общочовешки теми (<i>родното и чуждото, миналото и паметта, обществото и властта, животът и смъртта, природата</i>) и тълкува тези интерпретации съобразно тяхната специфика. Разпознава жанрове на литературата. Тълкува художествени творби съобразно жанровите и/или родовите им характеристики. Разпознава литературни похвати, тропи и фигури и обяснява значението им за специфични интерпретации на общочовешка тема в художествени творби. Съпоставя интерпретации на една и съща общочовешка тема в художествени творби и конструира връзки между творбите.
КОМУНИКАТИВНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	Създава с определена комуникативна цел есе по житейски проблем, интерпретиран в една или в няколко художествени творби. Създава интерпретативно съчинение по проблем върху художествена творба. Спазва книжовните езикови норми. Анализира и критично оценява свои и чужди текстове според осъществяването на комуникативните им цели.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
I. Родното и чуждото I.1. „Железният светилник“ (Д. Талев)	Разпознава жанрови характеристики на романа, проявени в „Железният светилник“. Тълкува „Железният светилник“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за родното и чуждото в нея. Описва структурирано отношенията между жанровите характеристики на „Железният светилник“ и естетически специфичната интерпретация на темата за родното и чуждото в творбата.	
	Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Железният светилник“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>родното и чуждото</i> , аргументирано обосновава и защитава позиция по тях.	
I.2. „Бай Ганьо журналист“ (А. Константинов) /по избор /	Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за родното и чуждото в „Бай Ганьо журналист“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата. Тълкува „Бай Ганьо журналист“ съобразно естетически специфичната интерпретация на темата за родното и чуждото в нея. Познава значението на понятието ирония. Разпознава иронията в „Бай Ганьо журналист“ и обяснява значението ѝ в контекста на специфичната интерпретация на темата за родното и чуждото в текста. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Бай Ганьо журналист“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>родното и чуждото</i> , аргументирано обосновава и защитава позиция по тях. Намира, подбира, извлича и обработва съобразно няколко критерия информация от различни източници, за да изпълни самостоятелно изследователски проект, свързан с творческата история и критическата рецепция на „Бай Ганьо“.	ирония

I.3. „Балкански синдром“ (Ст. Стратиев) /по избор /	Познава значението на понятието комедия. Разпознава жанрови характеристики на комедията, проявени в „Балкански синдром“. Тълкува „Балкански синдром“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за родното и чуждото в нея. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Балкански синдром“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>родното и чуждото</i>, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях. Идентифицира и оценява в „Балкански синдром“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>родното и чуждото</i>. Намира, подбира, извлича и обработва съобразно няколко критерия информация от различни източници, за да изпълни самостоятелно конкретна творческа задача, свързана с поставяне на сцена на „Балкански синдром“.	комедия
	Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невключена в учебното съдържание.	междутекстовост
II. Миналото и паметта		
II.1. „Паисий“	Разпознава жанрови характеристики на одата, проявени в „Паисий“.	
(Ив. Вазов)	Тълкува „Паисий“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за миналото и паметта в нея. Идентифицира сравнения, метафори, метонимии в „Паисий“ и обяснява значението им в контекста на специфичната интерпретация на темата за миналото и паметта в творбата. Описва структурирано отношенията между лирическите характеристики на „Паисий“ и естетически специфичната интерпретация на темата за миналото и паметта в творбата. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Паисий“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>миналото и паметта</i>, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях. Идентифицира и оценява в „Паисий“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>миналото и паметта</i>.	

II.2. „История“ (Н. Вапцаров)	Разпознава родови характеристики на лириката, проявени в „История“. Тълкува „История“ съобразно родовите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за миналото и паметта в нея. Описва структурирано отношенията между лирическите характеристики на „История“ и естетически специфичната интерпретация на темата за миналото и паметта в творбата. Идентифицира и оценява в „История“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>миналото и паметта</i>.	
II.3. „Ноев ковчег“ (Й. Радичков) /по избор /	Разпознава жанрови характеристики на романа, проявени в „Ноев ковчег“. Тълкува „Ноев ковчег“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за миналото и паметта в нея. Описва структурирано отношенията между жанровите характеристики на „Ноев ковчег“ и естетически специфичната интерпретация на темата за миналото и паметта в творбата. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Ноев ковчег“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>миналото и паметта</i>, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях.	
	Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невключена в учебното съдържание.	
III. Обществото и властта III.1. „Борба“ (Хр. Ботев)	Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за обществото и властта в „Борба“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата. Разпознава родови характеристики на лириката, проявени в „Борба“. Тълкува „Борба“ съобразно родовите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за обществото и властта в нея.	оксиморон
	Познава значението на понятието оксиморон. Идентифицира метафори и оксиморони в „Борба“ и обяснява значението им в контекста на специфичната интерпретация на темата за обществото и властта в творбата. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Борба“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>обществото и властта</i>, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях. Идентифицира и оценява в „Борба“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>обществото и властта</i>.	

III.2. „Андрешко“ (Елин Пелин)	Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за обществото и властта в „Андрешко“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата. Разпознава жанрови характеристики на разказа, проявени в „Андрешко“. Тълкува „Андрешко“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за обществото и властта в нея. Идентифицира персонажната система и метафори в „Андрешко“ и обяснява значението им в контекста на естетически специфичната интерпретация на темата за обществото и властта в творбата. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Андрешко“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>обществото и властта</i>, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях. Намира, подбира, извлича и обработва съобразно няколко критерия информация от различни източници, за да изпълни самостоятелно конкретна интерактивна задача, свързана с организиране и провеждане на дебат за <i>обществото и властта</i>.	
III.3. „Приказка за стълбата“ (Хр. Смирненски)	Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за обществото и властта в „Приказка за стълбата“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата. Тълкува „Приказка за стълбата“ съобразно естетически специфичната интерпретация на темата за обществото и властта в нея. Идентифицира персонажната система и метафори в „Приказка за стълбата“ и обяснява значението им в контекста на естетически специфичната интерпретация на темата за обществото и властта в творбата. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Приказка за стълбата“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>обществото и властта</i>, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях.	
	Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невключена в учебното съдържание.	

IV. Животът и смъртта IV.1. „До моето първо либе“ (Хр. Ботев)	Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за живота и смъртта в „До моето първо либе“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата. Разпознава родови характеристики на лириката, проявени в „До моето първо либе“. Тълкува „До моето първо либе“ съобразно родовите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за живота и смъртта в нея. Идентифицира метафори в „До моето първо либе“ и обяснява значението им в контекста на специфичната интерпретация на темата за живота и смъртта в творбата. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „До моето първо либе“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>живота и смъртта</i>, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях. Идентифицира и оценява в „До моето първо либе“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>живота и смъртта</i>.	
IV.2. „Новото гробище над Сливница“ (Ив. Вазов)	Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за живота и смъртта в „Новото гробище над Сливница“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата. Разпознава родови характеристики на лириката, проявени в „Новото гробище над Сливница“. Тълкува „Новото гробище над Сливница“ съобразно родовите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за живота и смъртта в нея. Описва структурирано отношенията между лирическите характеристики на „Новото гробище над Сливница“ и естетически специфичната интерпретация на темата за живота и смъртта в творбата. Идентифицира и оценява в „Новото гробище над Сливница“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>живота и смъртта</i>.	
IV.3. „Крадецът на праскови“ (Ем. Станев)	Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за живота и смъртта в „Крадецът на праскови“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата.	

	Разпознава жанрови характеристики на повестта, проявени в „Крадецът на праскови“. Тълкува „Крадецът на праскови“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за живота и смъртта в нея. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Крадецът на праскови“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>живота и смъртта</i>, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях.	
	Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невяклучена в учебното съдържание.	
V. Природата V.1. „При Рилския манастир“ (Ив. Вазов)	Разпознава родови характеристики на лириката, проявени в „При Рилския манастир“. Тълкува „При Рилския манастир“ съобразно родовите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за природата в нея. Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за природата в „При Рилския манастир“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата. Идентифицира и оценява в „При Рилския манастир“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>природата</i>.	
V.2. „Градушка“ (П. Яворов)	Разпознава жанрови характеристики на поемата, проявени в „Градушка“. Тълкува „Градушка“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за природата в нея. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Градушка“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>природата</i>, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях. Идентифицира и оценява в „Градушка“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>природата</i>.	
V.3. „Спи езерото“ (П. П. Славейков)	Познава значението на понятието лирическа миниатюра. Разпознава жанрови характеристики на лирическата миниатюра, проявени в „Спи езерото“. Тълкува „Спи езерото“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за природата в нея. Идентифицира и оценява в „Спи езерото“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>природата</i>.	лирическа миниатюра

	Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба	
	по избор на учителя от българската литература, невяключена в учебното съдържание.	

В часовете за развиване на комуникативните компетентности в компонента *ЛИТЕРАТУРА* се предвиждат 18 часа върху следните теми:

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
Есе по житейски проблем, интерпретиран в една или в няколко художествени творби	Познава особеностите на есето. Създава есе по житейски проблем, интерпретиран в една или няколко художествени творби. Спазва книжовните езикови норми. Анализира и критично оценява свои или чужди есета по житейски проблем.	
Интерпретативно съчинение по проблем върху една художествена творба	Познава особеностите на интерпретативното съчинение. Създава интерпретативно съчинение по проблем върху една художествена творба. Спазва книжовните езикови норми. Анализира и критично оценява свои и чужди интерпретативни съчинения по проблем върху литературен текст.	

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет **БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА** в XI клас е 108 часа – 54 часа за български език (от които 18 часа за развиване на комуникативните компетентности) и 54 часа за литература (от които 18 часа за развиване на комуникативните компетентности).

Седмичният брой часове за изучаване на учебния предмет **БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА** в XI клас е 3 часа – 1,5 часа за български език (от които 0,5 час за развиване на комуникативните компетентности) и 1,5 часа за литература (от които 0,5 час за развиване на комуникативните компетентности).

Препоръчително разпределение на часовете в компонента **ЛИТЕРАТУРА**:

За нови знания	38 %
За упражнения	39 %
За преговор	6 %
За обобщение	6 %
За контролни и за класни работи	11 %

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Съотношение при формиране на срочна и на годишна оценка:

Текущи оценки от устни и от писмени изпитвания . Оценки от други участия (работа в часовете, изпълнение на домашни работи, работа по групи и др.)	50 %
Оценки от контролни и от класни работи	50%

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Ключови компетентности	Дейности и междупредметни връзки
Компетентности в областта на българския език	Създаване на писмени и устни текстове, съобразени с книжовните езикови норми. Извличане и обработване на информация от текстове в съответствие с книжовните езикови норми.
Умения за общуване на чужди езици	Превод от и/или на чужд език на (откъси от) литературни текстове, интерпретиращи темите за <i>родното, природата, смъртта, властта и насилието, миналото и паметта</i> . Съпоставяне на изучените в часовете по литература текстове с текстове, изучени в часовете по чужд език, въз основа на обща принадлежност към естетическо направление или жанр.
Дигитална компетентност	Използване на книги от електронни библиотеки и на други електронно базирани информационни източници за изпълнение на конкретна интерактивна, творческа и/или по изследователски проект задача.
	Използване на мултимедия за представяне на продукти от изпълнение на конкретна интерактивна, творческа и/или по изследователски проект задача.
Умения за учене	Самонаблюдаване и наблюдаване на съучениците, упражняване на самоконтрол при изпълняване на дидактически и/или комуникативни задачи, както и при учене с цел определяне на собствените силни и слаби страни, на собствения стил на учене.
Социални и граждански компетентности	Съпоставяне и различаване на литературни и исторически повествования за всекидневния живот. Съпоставяне и различаване на историческите и литературните интерпретации на общочовешки теми.
Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество	Изразяване на впечатления, чувства, настроения, мисли, позиции по проблеми с помощта на различни езици – вербален, визуален (в т.ч. и изобразителен), музикален. Избиране на готови или изработване на оригинални визуални и/или музикални илюстрации към текст.

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА ЗА XII КЛАС
КОМПОНЕНТ *БЪЛГАРСКИ ЕЗИК*
(ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА)

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Обучението по български език в дванадесети клас разширява и допълва знанията, уменията и отношенията, свързани със системата на съвременния български книжовен език и с изграждането на комуникативните компетентности на учениците.

С оглед развиването на социокултурните компетентности програмата предлага възможности за усъвършенстване на уменията на учениците да търсят, анализират и синтезират информация от различни информационни източници, както и на уменията да повишават резултатността на речевото си поведение в комуникативната практика.

По отношение на развиването на езиковите компетентности в програмата са включени теми, насочени към прилагане в речевата практика на лексикалната норма на съвременния български книжовен език, както и към работа с различни по стил и по жанр текстове с обща тема.

Във връзка с развиването на комуникативните компетентности в устното и в писменото общуване в учебната програма е предвидено развиване на уменията за участие в интервю при кандидатстване, за създаване на мотивационно писмо при кандидатстване за работа, за създаване на реферат.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И ОТНОШЕНИЯ
СОЦИОКУЛТУРНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	Съобразява езиковия си изказ с различни типове ситуации в социокултурните сфери. Оценява идеи, тези и аргументи съобразно своя опит и спрямо познанията, които има за гражданското общество. Търси, анализира и синтезира информация от различни информационни източници, обработва я и я използва за решаване на комуникативни задачи. Подбира самостоятелно начините за успешно публично представяне на различни видове информация.

ЕЗИКОВИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	Владее книжовните езикови норми. Разпознава и редактира стилно-езикови грешки. Използва уместно езиковите средства за създаване на текст съобразно социокултурната сфера при изпълнение на комуникативни задачи.
КОМУНИКАТИВНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	<i>Слушане</i> Сравнява и анализира гледни точки при участие в интервю за кандидатстване. <i>Четене</i> Сравнява и анализира гледни точки при четене на текстове от различни функционални стилове. <i>Говорене</i> Спазва правоговорната норма. Участва в интервю за кандидатстване за работа или за обучение. <i>Писане</i> Спазва книжовните езикови норми. Създава в писмена форма: - мотивационно писмо - реферат

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
1. Речевото поведение в комуникативната практика	Познава начините за постигане на успешност на речевото поведение в комуникативната практика. Прилага при общуване принципа на сътрудничество, осигуряващ резултатно речево поведение. Владее средствата за вежливо речево поведение.	
2. Прилагане на лексикалната норма в речевата практика (езиков практикум)	Разпознава лексикални грешки и ги редактира.	

3. Анализ и редактиране на стилистични грешки (езиков практикум)	Разпознава стилистични грешки и ги редактира. Разграничава понятията стилистична грешка и стилистичен ефект.	стилистична грешка стилистичен ефект
4. Работа с различни по стил и по жанр текстове с обща тема/с един и същ предмет на общуване	Определя темата, микротемите, ключовите думи и изрази на текст. Извлича и анализира смисли от текст/от текстове, различни по стил и по жанр. Анализира структурни и композиционни части на текст. Открива, анализира и редактира грешки в текст. Оценява идеи, тези и аргументи в текста в съответствие със своя опит и спрямо познанията, които има за гражданското общество.	

В часовете за развиване на комуникативните компетентности в компонента *БЪЛГАРСКИ ЕЗИК* се предвиждат 15,5 часа върху следните теми:

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
Интервю при кандидатстване за работа, за обучение	Познава особеностите на интервюто при кандидатстване за работа, за обучение. Формулира отговори на поставените въпроси, като се съобразява със специфичните изисквания на интервюиращия и с изискванията за нормативно, уместно и учтиво речево поведение. Спазва правоговорната норма.	интервю при кандидатстване за работа, за обучение
Мотивационно писмо	Познава особеностите на мотивационното писмо. Подбира необходимата информация съобразно адресата и целта на създаване на мотивационното писмо. Създава мотивационно писмо. Съобразява се с изискванията за графично и структурно оформяне на мотивационното писмо. Спазва книжовните езикови норми.	мотивационно писмо

Библиография	Познава особеностите на библиографията. Използва библиография при търсене на информация. Създава библиография. Съобразява се с изискванията за графичното оформяне на библиографията. Търси информация от различни информационни източници за решаване на комуникативни задачи. Спазва книжовните езикови норми.	библиография
--------------	---	--------------

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА в XII клас е 93 часа – 46,5 часа за български език (от които 15,5 часа за развиване на комуникативните компетентности) и 46,5 часа за литература (от които 15,5 часа за развиване на комуникативните компетентности).

Седмичният брой часове за изучаване на учебния предмет БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА в XII клас е 3 часа – 1,5 часа за български език (от които 0,5 часа за развиване на комуникативните компетентности) и 1,5 часа за литература (от които 0,5 часа за развиване на комуникативните компетентности).

Препоръчително разпределение на часовете в компонента БЪЛГАРСКИ ЕЗИК:

За нови знания	33 %
За упражнения	43 %
За преговор	6 %
За обобщение	6 %
За контролни и за класни работи	12 %

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Съотношение при формиране на срочна и на годишна оценка:

Текущи оценки от устни и от писмени изпитвания . Оценки от други участия (работа в часовете, изпълнение на домашни работи, работа по групи и др.)	50 %
Оценки от класни работи	50%

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Ключови компетентности	Дейности и междупредметни връзки
Умения за общуване на чужди езици	Развиване на умения за създаване на мотивационно писмо чрез сравняване на различни модели.
Дигитална компетентност	Използване на книги от електронни библиотеки и на други електронно базирани информационни източници (речници, енциклопедии, бази данни) за изпълнение на конкретна комуникативна задача. Използване на мултимедия за представяне на продукти от изпълнение на конкретна комуникативна задача.
Умения за учене	Самонаблюдаване и наблюдаване на съучениците, упражняване на самоконтрол при изпълняване на дидактически и/или комуникативни задачи, както и при учене с цел определяне на собствените силни и слаби страни, на собствения стил на учене.
Социални и граждански компетентности	Общуване в различни среди чрез демонстриране на толерантност и чрез изграждане на взаимно доверие. Общуване чрез изразяване и разбиране на различни гледни точки.
Инициативност и предприемчивост	Формиране на инициативност при постигане на поставените лични, професионални и обществени цели.

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА ЗА XII КЛАС
КОМПОНЕНТ *ЛИТЕРАТУРА*
(ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА)

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Обучението по литература в XII клас е насочено към продължаване на диференцирането и систематизирането на овладените знания и придобитите умения в XI клас чрез практическото им приложение върху литературни творби, в които като основни се открояват общочовешките теми за любовта, вярата и надеждата, труда и творчеството, избора и раздвоението, ангажирали творческите търсения и въображението на човека през вековете, към развиване и диференциация на уменията за тълкуване на литературен текст (съчетаващо обяснение на структурни елементи и изказване на разбран смисъл на текста) съобразно естетическите, тематично-проблемните и жанровите му характеристики и към изграждането на комуникативните компетентности на учениците.

Очакваните резултати в областта на социокултурните компетентности са свързани с диференцирането на ценностния и проблемния контекст, в който различни като естетическа концепция текстове полагат и интерпретират общочовешки теми, и със съотнасянето на естетически оценъчни гледни точки с индивидуалния опит на учениците, а също и с познаването на отношенията автор – текст – читател и с уменията за оценяване начини на въздействие на текст.

Очакваните резултати в областта на литературните компетентности са свързани с уменията за тълкуване на различни като тематичен, ценностен, проблемен и жанров избор текстове и с овладяването на знания и умения, свързани с изразните средства на езика. Литературните компетентности се изграждат на базата на посочените в програмата творби и на други тематично близки текстове по избор на учителя, включително и от съвременната българска литература.

Очакваните резултати в областта на комуникативните компетентности са свързани с уменията за създаване на интерпретативно съчинение, с интерактивните умения на ученика за културно изразяване и творчество, с развиване на неговите изследователски умения и творческо въображение.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И ОТНОШЕНИЯ
-----------------------------	----------------------------

СОЦИОКУЛТУРНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	Определя ценности и норми, проблеми и конфликти, заложи в интерпретацията на общочовешки теми (<i>любовта, вярата и надеждата, трудът и творчеството, изборът и раздвоението</i>) в различни текстове, и ги съотнася помежду им. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в художествени творби ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с общочовешки теми (<i>любовта, вярата и надеждата, трудът и творчеството, изборът и раздвоението</i>), и аргументирано обосновава и защитава собствена позиция по тях.
	Свързва изучените творби от българската литература с имената на техните автори, с жанровете, с героите, със сюжетите, с мотивите и с основните им теми. Идентифицира и оценява в художествени творби специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с общочовешка тема (<i>любовта, вярата и надеждата, трудът и творчеството, изборът и раздвоението</i>). Намира, подбира, извлича и обработва съобразно няколко критерия информация от различни източници, за да изпълни самостоятелно конкретна задача – творческа, интерактивна или по изследователски проект.
ЛИТЕРАТУРНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	Различава в художествени творби интерпретации на общочовешки теми (<i>любовта, вярата и надеждата, трудът и творчеството, изборът и раздвоението</i>) и тълкува тези интерпретации съобразно тяхната специфика. Разпознава жанрове на литературата. Тълкува художествени творби съобразно жанровите и/или родовите им характеристики. Разпознава литературни похвати, тропи и фигури и обяснява значението им за специфични интерпретации на общочовешка тема в художествени творби. Съпоставя интерпретации на една и съща общочовешка тема в художествени творби и конструира връзки между творбите.
КОМУНИКАТИВНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	Създава интерпретативно съчинение по проблем върху една или няколко художествени творби. Спазва книжовните езикови норми. Анализира и критично оценява свои и чужди текстове според осъществяването на комуникативните им цели.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
------	--	--------------

I. Любовта I.1. „Аз искам да те помня все така“ (Д. Дебелянов)	Разпознава жанрови характеристики на елегията, проявени в „Аз искам да те помня все така“. Тълкува „Аз искам да те помня все така“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за любовта в нея. Описва структурирано отношенията между елегичния жанр и естетически специфичната интерпретация на темата за любовта в „Аз искам да те помня все така“. Идентифицира и оценява в „Аз искам да те помня все така“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>любовта</i>.	
I.2. „Колко си хубава!“ (Хр. Фотев)	Разпознава родови характеристики на лириката, проявени в „Колко си хубава!“. Тълкува „Колко си хубава!“ съобразно родовите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за любовта в нея. Описва структурирано отношенията между лирическите характеристики на „Колко си хубава!“ и естетически специфичната интерпретация на темата за любовта в творбата. Идентифицира и оценява в „Колко си хубава!“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>любовта</i>.	
I.3. „Посвещение“ (П. Дубарова)	Разпознава родови характеристики на лириката, проявени в „Посвещение“. Тълкува „Посвещение“ съобразно родовите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за любовта в нея. Описва структурирано отношенията между лирическите характеристики на „Посвещение“ и естетически специфичната интерпретация на темата за любовта в творбата. Идентифицира метафори и символи в „Посвещение“ и обяснява значението им в контекста на специфичната интерпретация на темата за любовта. Идентифицира и оценява в „Посвещение“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>любовта</i>.	
	Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невключена в учебното съдържание.	

II. Вярата и надеждата II.1. „Спасова могила“ (Елин Пелин)	Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за вярата и надеждата в „Спасова могила“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата. Разпознава жанрови характеристики на разказа, проявени в „Спасова могила“. Тълкува „Спасова могила“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за вярата и надеждата в нея. Идентифицира сравнения и метафори в „Спасова могила“ и обяснява значението им в контекста на специфичната интерпретация на темата за вярата и надеждата в творбата. Описва структурирано отношенията между жанра на разказа и естетически специфичната интерпретация на темата за вярата и надеждата в „Спасова могила“. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Спасова могила“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>вярата и надеждата</i>, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях. Намира, подбира, извлича и обработва съобразно няколко критерия информация от различни източници, за да изпълни самостоятелно конкретна интерактивна задача, свързана	
--	--	--

	с организиране и провеждане на дебат за <i>вярата</i> .	
II.2. „Молитва“ (А. Далчев)	Разпознава родови характеристики на лириката, проявени в „Молитва“. Тълкува „Молитва“ съобразно родовите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за вярата и надеждата в нея. Описва структурирано отношенията между лирическите характеристики на „Молитва“ и естетически специфичната интерпретация на темата за вярата и надеждата в творбата. Идентифицира и оценява в „Молитва“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>вярата и надеждата</i>.	
II.3. „Вяра“ (Н. Вапцаров)	Разпознава родови характеристики на лириката, проявени във „Вяра“. Тълкува „Вяра“ съобразно родовите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за вярата и надеждата в нея. Описва структурирано отношенията между лирическите характеристики на „Вяра“ и естетически специфичната интерпретация на темата за вярата и надеждата в творбата. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани във „Вяра“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>вярата и надеждата</i>, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях.	

	Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невключена в учебното съдържание.	
III. Трудът и творчеството III.1. „Ветрената мелница“ (Елин Пелин)	Разпознава жанрови характеристики на разказа, проявени във „Ветрената мелница“. Тълкува „Ветрената мелница“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за труда и творчеството в нея. Описва структурирано отношенията между жанра на разказа и естетически специфичната интерпретация на темата за труда и творчеството във „Ветрената мелница“. Идентифицира персонажната система, сравнения и метафори във „Ветрената мелница“ и обяснява значението им в контекста на специфичната интерпретация на темата за труда и творчеството в творбата. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани във „Ветрената мелница“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>труда и творчеството</i>, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях.	
III.2. „Песента на колелетата“ (Й. Йовков)	Разпознава жанрови характеристики на разказа, проявени в „Песента на колелетата“. Тълкува „Песента на колелетата“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за труда и творчеството в нея. Идентифицира персонажната система и метафори в „Песента на колелетата“ и обяснява значението им в контекста на естетически специфичната интерпретация на темата за труда	
	и творчеството в творбата. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Песента на колелетата“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>труда и творчеството</i>, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях.	

III.3. „Балада за Георг Хених“ (В. Пасков)	Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за труда и творчеството в „Балада за Георг Хених“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата. Разпознава родови характеристики на епоса, проявени в „Балада за Георг Хених“. Тълкува „Балада за Георг Хених“ съобразно естетически специфичната интерпретация на темата за труда и творчеството в нея. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Балада за Георг Хених“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>труда и творчеството</i>, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях. Намира, подбира, извлича и обработва съобразно няколко критерия информация от различни източници, за да изпълни самостоятелно конкретна творческа задача, свързана с филма „Балада за Георг Хених“.	
	Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невключена в учебното съдържание.	
IV. Изборът и раздвоението IV.1. „Две души“ (П. Яворов)	Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за избора и раздвоението в „Две души“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата. Разпознава родови характеристики на лириката, проявени в „Две души“. Тълкува „Две души“ съобразно родовите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за избора и раздвоението в нея. Идентифицира метафори в „Две души“ и обяснява значението им в контекста на специфичната интерпретация на темата за избора и раздвоението в творбата. Идентифицира и оценява в „Две души“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>избора и раздвоението</i>.	

IV.2. „Потомка“ (Ел. Багряна)	Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за избора и раздвоението в „Потомка“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата. Разпознава родови характеристики на лириката, проявени в „Потомка“. Тълкува „Потомка“ съобразно родовите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за избора и раздвоението в нея. Описва структурирано отношенията между лирическите характеристики на „Потомка“ и естетически специфичната интерпретация на темата за избора и раздвоението в творбата. Идентифицира и оценява в „Потомка“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>избора и раздвоението</i>. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Потомка“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>избора и раздвоението</i>, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях.	
IV.3. „Честен кръст“ (Б. Христов)	Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за избора и раздвоението в „Честен кръст“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата. Разпознава жанрови характеристики на поемата, проявени в „Честен кръст“. Тълкува „Честен кръст“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за избора и раздвоението в нея. Идентифицира метафори и символи в „Честен кръст“ и обяснява значението им в контекста на специфичната интерпретация на темата за избора и раздвоението в творбата. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Честен кръст“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>избора и раздвоението</i>, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях. Намира, подбира, извлича и обработва съобразно няколко критерия информация от различни източници, за да изпълни самостоятелно изследователски проект, свързан с „Честен кръст“.	
	Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невключена в учебното съдържание.	

В часовете за развиване на комуникативните компетентности в компонента *ЛИТЕРАТУРА* се предвиждат 15,5 часа върху следните теми:

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
Интерпретативно съчинение по проблем върху няколко художествени творби	Познава особеностите на интерпретативното съчинение. Създава интерпретативно съчинение по проблем върху една или няколко художествени творби. Спазва книжовните езикови норми. Анализира и критично оценява свои и чужди интерпретативни съчинения по проблем върху няколко художествени творби.	

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА в XII клас е 93 часа – 46,5 часа за български език (от които 15,5 часа за развиване на комуникативните компетентности) и 46,5 часа за литература (от които 15,5 часа за развиване на комуникативните компетентности).

Седмичният брой часове за изучаване на учебния предмет БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА в XII клас е 3 часа – 1,5 часа за български език (от които 0,5 часа за развиване на комуникативните компетентности) и 1,5 часа за литература (от които 0,5 часа за развиване на комуникативните компетентности).

Препоръчително разпределение на часовете в компонента ЛИТЕРАТУРА:

За нови знания	38 %
За упражнения	38 %
За преговор	6 %
За обобщение	6 %
За контролни и за класни работи	12 %

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Съотношение при формиране на срочна и на годишна оценка:

Текущи оценки от устни и от писмени изпитвания . Оценки от други участия (работа в часовете, изпълнение на домашни работи, работа по групи и др.)	50 %
Оценки от контролни и от класни работи	50%

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Ключови компетентности	Дейности и междупредметни връзки
Компетентности в областта на българския език	Създаване на писмени и устни текстове, съобразени с книжовните езикови норми. Извличане и обработване на информация от текстове в съответствие с книжовните езикови норми.
Умения за общуване на чужди езици	Превод от и/или на чужд език на (откъси от) литературни текстове, интерпретиращи темите за <i>любовта, вярата и надеждата, труда и творчеството, избора и раздвоението</i> . Съпоставяне на изучените в часовете по литература текстове с текстове, изучени в часовете по чужд език, въз основа на обща принадлежност към естетическо направление или жанр.
Дигитална компетентност	Използване на книги от електронни библиотеки и на други електронно базирани информационни източници за изпълнение на конкретна интерактивна, творческа и/или по изследователски проект задача. Използване на мултимедия за представяне на продукти от изпълнение на конкретна интерактивна, творческа и/или по изследователски проект задача.

Умения за учене	Самонаблюдаване и наблюдаване на съучениците, упражняване на самоконтрол при изпълняване на дидактически и/или комуникативни задачи, както и при учене с цел определяне на собствените силни и слаби страни, на собствения стил на учене.
Социални и граждански компетентности	Съпоставяне и различаване на литературни и исторически повествования за всекидневния живот. Съпоставяне и различаване на историческите и литературните интерпретации на общочовешки теми.
Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество	Изразяване на впечатления, чувства, настроения, мисли, позиции по проблеми с помощта на различни езици – вербален, визуален (в т.ч. и изобразителен), музикален. Избиране на готови или изработване на оригинални визуални и/или музикални илюстрации към текст.